ZPŮSOBY UŽÍVÁNÍ STUDIJNÍCH ZDROJŮ PŘI PŘÍPRAVĚ VYSOKOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ NA VÝUKU/ZKOUŠKU

WAYS OF USING STUDY RESOURCES: HOW DO UNIVERSITY STUDENTS PREPARE FOR CLASSES AND EXAMS?

Tereza Vašutová[1]
Spoluautor: Zuzana Sikorová[1]
Michaela Milerová[1]

[1] Pedagogická fakulta, Ostravská univerzita, Ostrava

Abstrakt
Výzkumné šetření se zabývá způsoby užívání studijních zdrojů při přípravě vysokoškolských studentů na výuku/na zkoušku. Pozornost je zaměřena na to, jak studenti studijní zdroje získávají, a jak se studijními zdroji pracují. Soustředili jsme se i na preferenci elektronických nebo tištěných zdrojů ze strany studentů. A na učební situace, ve kterých studenti typy zdrojů využívají. Výzkumné šetření je provedeno pomocí kvalitativního výzkumu (hloubkové rozhovory) s prvkem kvantitativního designu. Bylo zjištěno několik faktorů, které s užíváním studijních zdrojů úzce souvisí.

Klíčová slova: *přístupy k učení, studijní zdroje, způsoby užívání*

Abstract
The research deals with the issue of how university students utilise study resources in their preparation for classes / examination. The focus is primarily on how students obtain them and how they work with study resources. In this regard, we also focused on students' preferences regarding electronic or printed resources. The research employs qualitative research methods (deep interview) combined with an element of quantitative design. Our analysis of in-depth interviews has revealed several characteristics typical of the use of study resources.

Keywords: *Approaches to learning, study resources, ways of ing study resources*

1 ÚVOD

Výzkumné šetření se zabývá méně probádanou problematikou v ČR, a sice; způsoby užívání studijních zdrojů vysokoškolskými studenty. Hlavní cíl výzkumu spočíval v objasnění způsobů, jakým studenti vysokých škol užívají studijní zdroje, a jak se studijními zdroji pracují, když se připravují na výuku a následně i na konečnou zkoušku z daného předmětu.

2 TEORIE

Způsoby užívání studijních zdrojů jsou stěžejním aspektem, který společně s motivací a dalšími jevy naznačuje úspěšnost vysokoškolského studia. Pojem způsoby užívání zahrnuje způsob získávání zdrojů, časové hledisko nebo způsoby práce se zdroji. Terminologie pojmu způsoby užívání studijních zdrojů není zatím ustálená. Někteří autoři se přiklánějí ke způsobům užívání (Sikorová, 2019), jiní zase využívají označení studijní zvyklosti (Berry a kol., 2011). Berry a kol. (2011) se pokusili terminologii vysvětlit. Zatímco způsoby užívání zdrojů zahrnují časové hledisko práce se zdroji, způsoby získávání či způsoby práce se zdroji. Pojem studijní zvyklosti zahrnuje způsob, jakým se studenti chovají, když studijní zdroje využívají.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Byl realizován kvalitativní výzkum o způsobech užívání studijních zdrojů s kvantitativním prvkem. Data byla získávána prostřednictvím hloubkových rozhovorů, zaměřujícího se na přístupy studentů k učení. Jelikož způsoby užívání studijních zdrojů jsou ve vzájemné interakci z několika faktory (motivace, studijní zvyklosti nebo přístupy k učení) byl do výzkumného šetření zařazen i dotazník ASSIST 2020, který nám pomohl blíže zachytit přístupy participantů k učení a vytvořit tak komplexní obraz o námi zkoumané skutečnosti. Výzkumného šetření se účastnilo celkem 13 participantů rozdílně zaměřených studijních oborů. Participanti byli do výzkumu vybíráni a následně zařazováni s pomocí metody záměrného (účelového) výběru. Vyhledávání jednotlivých participantů bylo podmíněno předem určitými vlastnostmi a kritérii (délka

a forma studia, zaměření studijního oboru). Data byla analyzována pomocí metody zakotvené teorie, podle obsahu výpovědí následně vzniklo několik stěžejních kategorií.

4 VÝSLEDKY

Výsledky námi realizovaného výzkumu prokázaly některé totožné charakteristiky, jako tomu bylo i v případě zahraničních autorů. A sice: participanti napříč studijními obory využívají možnost vzájemného sdílení výukových zdrojů. Studenti některých oborů se přípravě na zkoušku věnují až s příchodem zkouškového období a pokud je to vzhledem k náročnosti studijního oboru možné, rádi při samotném učení využívají jeden základní výukový zdroj.

V rámci našeho výzkumného vzorku bylo zjištěno, že participanti, jejichž motivace vychází z vnitřního přesvědčení, jsou pro studium a pracovní uplatnění dlouhodobě motivováni a mají hloubkový přístup ke studiu. Participanti, u nichž dominuje vnější motivace, se pro studium rozhodli, protože chtějí získat akademický titul, ale žádný hlubší význam ve studiu prozatím nenacházejí.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Výzkumné šetření bylo zaměřeno na způsoby užívání výukových zdrojů při přípravě vysokoškolských studentů na výuku/na zkoušku. Byly zkoumány způsoby užívání studijních zdrojů u studentů odlišně zaměřených studijních oborů na různých vysokých školách v ČR. Hledali jsme odpověď na otázku: *„Jakým způsobem studenti vysokých škol různě zaměřených studijních oborů užívají výukové zdroje pří přípravě na výuku a při přípravě na zkoušku?“* Z hlavní výzkumné otázky bylo vyvozeno několik dílčích, relačních VO. Byly vypozorovány totožné znaky pro studenty napříč studijními obory a sice: studenti hojně využívali vzájemné sdílení podkladů se svými spolužáky. Oblíbeným výukovým zdrojem byly prezentace, které zprostředkovávají vyučující.

6 LITERATURA

Berry, T., Cook, L., Hill, N., & Stevens, K. (2011). An exploratory analysis of textbook usage and study habits: Misperceptions and barriers to success. *College Teaching*, 59, 31–39

Chulkov, D. V., & VanAlstine, J. (2013). College Student Choice Among Electronic and Printed Textbook Options. *Journal of Education for Business, 88,* 216–222.

Horsley, M., & Huntly, H. (2011). *The Use of Learning Resources and Textbooks in University Courses. Central Queensland University and The Australian Publishers' Association.* Tertiary and Professional Committee (Draft Report), 71pp.

Mizrachi, D., Salaz, A., Kurbanoglu, S., & Boustany, J. (2018). Academic reading format preferences and behaviors among university students worldwide: A comparative survey analysis. *PLoS ONE 13*(5). Retrieved from: https://doi.org/ 10.1371/journal.pone.0197444.

Pugnerová, M., Křeménková, L., & Plevová, I. (3 2020). Problematika vzájemných souvislostí mezi jednotlivými přístupy k učení a self-efficacy u vysokoškolských studentů. *e-Pedagogikum*, 56–66.

Sikorová, Z. (2019). *Užívání výukových zdrojů v sekundárním a terciálm vzdělávání.* Masarykova univerzita.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme paní doc. PhDr. Zuzaně Sikorové, PhD., za odborné vedení, trpělivost, vstřícnost, připomínky a cenné rady, které nám byly nápomocny při zpracovávání výzkumného šetření. Poděkování patří také vysokoškolským studentům, kteří souhlasili s účastí ve výzkumu a podělili se s námi o své studijní zkušenosti.